

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Александар I, на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета благоволео је решити да се:

Драгољуб Ђ. Новаковић, писар друге класе среза тимочког округа тимочког; и

Драгољуб Шљивић, писар прве класе начелства округа рудничког — на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, — отпусте из државне службе.

ПМ 23359. Из Министарства Унутрашњих Дела 6. октобра 1901. године у Београду.

На молбу Косте Ђорђевића трговца из Неготина, а по оцени поднетих доказа, Министар унутрашњих дела, на основу височајше уредбе од 30. јуна 1851. год. ВБр. 470. (Збор VI стр. 30) одобрава: да молиоц може досадање своје презиме заменити са „Глигоријевић“.

ПМ 22651. Из Министарства Унутрашњих Дела 2. октобра 1901. године у Београду.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

КРЕТАЊЕ КАЗНИМИХ ДЕЛА У ПРЕСТОНИЦИ

Д. Ђ. Алимпић (2)

Као год што су се убиства умањила исто је тако било и са разбојништвима, крађама па и свима казним делима у опште. Једини изузетак у овоме чине иступна дела, чији се број у овој години знатно појачао услед веће активности наше полиције у хапшењу и гонењу скитница и беспосличара из престонице.

Опште стање казних дела на крају 1896 год. било је овако: убиства 3, покушаја убиства 6, самоубиства 12, покушаја самоубиства 7, разбојништва 2, опасних крађа 76, простих крађа 66, повреда тела 6, утаја: преступних 2, иступних 11, превара: преступних 1, а иступних 16, иступних дела (без превара и утаја) 5742.

Поменули смо већ, да ни једно од извршених убиства није имало за мотив корист, као и да су се њихови учиниоци сами предали власти. Овде додајемо: да су 2 од њих извршена у раздраженом стању — приликом свађе, а једно из освете.

Ово исто вреди и за покушаје убиства: 5 од њих извршена су у међусобној свађи, а шесто је потицало из освете. Сви њихови извршиоци похватани су и подвргнути казни.

Што се тиче самоубиства, ту је, као што видимо, са свим друга ствар. И ако она нису казнима по нашим законима, ипак их ми уносимо овде из простог разлога, што многа од њих често пута стоје у вези са раније извршеним казним делима.

Њихов број у овој години доста је велики, али треба знати: да на њихово растење или опадање готово ни у колико не утиче превентивна полиција, нити се, бар за сада, могу код нас поставити каква правила о њихом кретању. Сем тога, већини од њих непознати су узроци, што такође отежава правилност њиховог посматрања. Тако, од целокупног броја самоубиства у год. 1896 извршена су: из љубави 2, због болести 2, рђавог материјалног стања 2 и најзад због гриже савести 1. За осталих 5 случајева узроци су потпуно непознати, па их је, шта више, тешко и нагађати.

По времену извршења, самоубиства ова, била су овако распоређена: у јануару 1, фебруару 2, марту 2, априлу 1, мају 2, јулу 2, октобру 1 и новембру 1.

У погледу професије међу самоубицама били су: 1 судија (апелационог суда), 1 свештеник, 1 трговац, 1 ђак Вел. Школе (правник IV год.), 1 жандарм, 1 занатлија (ликерџија), 1 надничар, 1 наредник (артиљериски), 2 девојке и 2 служавке.

По начину свога извршења, ова самоубиства учињена су: вешањем 4, револвером 4, тровањем 3 и скакањем у бунар 1. Женске су се тровале и скакале у бунар, војници, правник и трговац пуцали су на себе из револвера, а судија, свештеник и остали вешали су се.

Године старости самоубица нису тачно познате, али се зна толико, да су двојица од њих били у добу између 16—22, 5 између 22—30, 3 између 30—40 и 2 између 40—45. година.

Све што би из изложеног могло извести, то је, да професија има у неколико утицаја на избор оруђа за извршење самоубиства.

Док је овако код извршених самоубиства, са свим је друкчије код оних самоубиства, која остају у покушају. Пре свега, врло је ретко, да код њихових извршиоца постоји права намера за одузимањем живота, већ им је, у већини случајева, циљ: да маскирају какву неправилну радњу, или да, побуђивањем саучешћа, изнуде што. С тога се врло мало може поклонити вере њиховим исказима које дају после свршеног чина, и из којих, готово увек, излази: да их је оскудица у материјалним средствима, гонила на самоубиство. Од свих 7 покушаних случајева, 5 су потекли из материјалне оскудице, 1 због свађе (жена с мужем), а 1 због болести.

Разбојништва су у опште врло ретка дела у престоници, а кад се по некад и десе, то обично бива по граничним деловима града и пре имају карактер насилне изнуде но правог разбојништва, у год. 1896. било их је 2, од којих је једном уђено у траг, а друго је, и до данас, остало непронађено.

Ну, најмногобројнија, најинтересантнија а за полицију и најнезгоднија казнима дела, то су крађе за које се, с правом, може казати, да су барометар полиције сигурности. У години 1896. било их је у престоници 142, међу којима су 76 опасне а 66 просте.

Од овога, доиста знатног броја крађа, пронађено је свега 44, и то: 14 опасних и 25 простих, док су све остале — њих 98 на броју остале непронађене. Ма колико да је неповољан овај резултат, ипак је неоспорно бољи од резултата ранијих година.

За све ове крађе укупно, ухваћено је и спроведено суду на осуду 45 лица, од којих су њих 22 били раније осуђивани, 9 су из реда кесароша, 11 долазе на покућаре и служавке, а 3 су келнери. Изузев 3 служавке и 1 келнера, сви остали били су писмени, а 4 од млађих кесароша свршили су по 3 разреда гимназије.

Као што се из овога види, највећи контингент крадљиваца за престоницу либерује се из бив. осуђеника, по том долазе „млађи,“ па тек онда кесароши.

По времену извршења поменути крађе биле су овако распоређене: јануар 14 (пола простих а пола опасних), фебруар 12 (8 опасних и 4 просте), март 6 (4 опасне и 2 просте), април 19 (13 опасних и 6 простих), мај 9 (2 опасне и 7 простих), јуни 10 (7 опасних и 3 просте), јули 17 (6 опасних и 11 простих), август 11 (5 опасних и 6 простих), септембар 7 (3 опасне и 4 просте), октобар 13 (9 опасних и 4 простих), новембар 16 (9 опасних и 7 простих) и децембар 8 (3 опасне и 5 простих).

Најзад, целокупна вредност украдених предмета износила је 20947 динара, од које суме скоро $\frac{2}{3}$ долази на просте крађе.

Вредно је поменути још и то, да су од ухваћених 45 крадљиваца њих 31 нису били родом из Србије већ махом из Аустро-Угарске.

Од осталих казнимих дела из год. 1896. једине су преваре, које заслужују, да се о њима рече неколико речи. Њихов број у свима земљама, па и код нас, расте из године у годину и, по мишљењу неких криминалиста, оне ће у далекој будућности потиснути крађе. То у осталом неби било никакво чудо, кад се зна: да су преваре поглавито резултат интелектуалног рада, док се за крађе, сем предходног размишљања, захтева увек и физичка радња. Природно је, дакле, да ће сваки онај који је у могућности да бира између две ствари, изабрати ону која је лакша а при том мање опасна. Тако, бар, данас резонују многи криминалисти, а ми би од наше стране могли само желети, да то њихово резонување буде умесно, јер налазимо, да су крађе куд и камо опасније за друштво од превара.

Строго узев, код нас нема, бар за данас, онаких превара и варалица каквим обилује запад, али је бојазан, и то оправдана, да их у најскоријој будућности не буде, јер се и ми, из дана у дан, све више и више „цивилизујемо“ у свему, изузев организовања наше полиције.

Преваре, које су извршене у год. 1896. поглавито су се састојале у продавању лажног прстења, купљењу, добровољних прилога и враћању. Од њих 17, похватане су 12, а остале су непознате. Додајемо још и то, да велики део превара остаје непознат властима, по што се преварени стиде да обелодане своју наивност.

О иступним делима рећи ћемо само толико, да се два пута више дешавају зими но лети, и да су међу њима најмногобројнији иступи због скитње. Од 5742 иступа, колико их је било у год. 1896. долази на саму скитњу 1432.

Кад је већ реч о скитњи, да речемо коју и о скитницама, које данас задаје у толико бриге и посла свима јевропским престоницама. По мишљењу Масе-а, бив. шефа париске полиције сигурности, скитнице су жива рана на друштвеном организму, која се, као таква, може само залечити, али не и излечити. Као и остали већи градови, тако и наша престоница има своје скитнице, у свему сличне са скитницама осталих престоница. То су вам на првоме месту бив. осуђеници, за тим кесароши, омањи крадљивци, пробисвети, просјаци, војнички бегунци, маса нерадника и велики број из малена напуштених дечака, којима је са свим све једно да ли ће спавати у затвору управе града Београда или негде на Калимегдану, старом гробљу, у бари Венецији и т. д. Полиција их гони, хвата и протерује по све дневно, али све то не помаже тако много. Док је полиција прогнала 2 или 3 дотле су у престоницу стигли 4 или 6, па можда више. Може се, без претеривања, рећи, да у затворима управе града Београда има по све дневно, с једно на друго, по 100 лица, од којих су $\frac{2}{3}$ скитнице. То су у осталом стални становници доњег спрата главне полиције који су, као изгледа, поделили ове бесплатне станове, јер док су једни у затвору, дотле су други у слободи, и обратно. Да се јасније изразимо: једни излазе из затвора, да би другима направили место.

Цео овај скитачки свет склон је на чињење казнимих дела, а већина њих живи стално од крађе. На то их, поред навике, гони још и нужда, којој су, тако често, изложени. Може се слободно рећи, да сваки скитница за себе, сачињава згодни материјал за образовање крадљивца или злочинца, и да од скитње до злочина нема ни „један корак.“ (Наставиће се)

ДЕЦА ПОД ИСТРАГОМ

Особитост бића, које се показује у детету захтева нарочиту пажњу, како кад се оно јавља као сведок, тако и кад се појављује као оптужен. Подједнако поступање као и са одраслима било би у сваком случају погрешно. Исто тако из основа би било погрешно, кад би се та разлика тражила једино у нижем развићу и искуству; у мањој количини знања и у ужем погледу; тиме би се објаснио само један, мањи део те разлике. Главна тежина лежи у томе, што дете, различним развићем својих органа, и различним односом, у коме ови један према другоме стоје, показује у сусрету са другим бићима и друкчију врсту функција него одрасли.

Кад само помислимо, како је дечиње тело друкчије образовано, како је друкчије његово кретање, хранење; како друкчије страни утисци на њега дејствују, тада из тога јасно излази, да и његово душевно биће, мора бити нешто са свим друго, него оно одраслога. С тога градитивним разликама није ништа учињено, већ се морају потражити битне разлике. Посматрања, која чини појединац не достижу; морају се дакле предузети студије у прилично богатој литератури.

Сем радова о посматрању деце у делима Локе-а, Кобаниса, Еразма, Дарвина и Херборта: радова Переза, Граб-а, Сигисмунда Минтења и т. д. могли би још нарочито напоменути Прејера, Лебиса, Вијерот-а, Плоса, Бенек-а и т. д.

1. У Опште

Не мора човек бити велики познавалац деце, па да зна да су деца због своје непокварености, по правилу тачнија и поштенија него одрасли.

У опште она врло добро опажају, мање су заинтересована и због тога и при исказу мање се руководе обзирима. Али исто тако, услед своје слабости, она су више подложна утицајима других лица. Одвојено од хотимичног утицаја на свако дете дејствује са великом снагом и моменат, у коме оно бира себи узоре, који необично јако утичу. Ово је особито лепо описао Карло Герок*) и овај утицај за нас је од необичне важности. Ако имамо пред собом за важног сведока каквога дечака, онда ништа поуздано нећемо од њега дознати, ако ни мало не будемо водили рачуна о томе, ко су и шта су његови идеали. Као што је непобитно, да сваки човек, који још има својих идеала, стоји под њиховим утицајем, исто је тако непобитно, да су и деца, која су одана сањаријама, њима тако прожмана, да све што мисле и чине добија боју тон и значење тих сањарија. Оно што чини предмет њихових сањарија, то је добро, рђаво је како он то не чини; оно што има он, лепо је и то што он говори тачно је. Многобројна необјашњива резонувања и делања дечија само се тако могу објаснити, ако се на тај идеал дође (ако се он тако сме назвати) и пред његовом светлошћу пронађу узроци, који дечије делање руководе.

У опште може се рећи да деца имају извесан осећај праведности и да се она одлучно непријатно осећају, кад неко са неким друкчије поступа, него што он то заслужује. Али при томе не треба заборавити ни то, да деца о ономе, што неко заслужује или не заслужује, имају своје нарочите назоре, и да ми у томе погледу врло ретко смемо од нашег схватања одступити. Исто је тако поуздано, да се деца, због тога што немају на много да мисле и за много да се старају, јако интересују и да добро памте све, што се око њих догађа. При томе наравно, ваља опет узети у обзир, да је и то интересовање једнострано, јер полази са њихове тачке гледишта као и да је и њихово памћење конструисано само на њиховом досадашњем искуству. Ми обилно можемо само оно задржати у памети што већ има тамо своју врсту. Ново, потпуно ново, мора себи образовати најпре врсту, а то иде увек теже. Кад је једно дете нешто већ приметиле, то ће оно најпре потражити, да ли већ има врсту, на коју ће ово применити и ту се сад добро или рђаво схвата и разумева.

У томе што се ово често превиђа, лежи основ понеког лажног схватања онога, што дете каже: мисли се да је оно погрешно схватило, па погрешно и исказало, док је оно међутим само на свој начин схватило и на свој начин исказало.

Карактеристична је у многим случајевима важна, да оди Бенек-а изнета примедба, по којој деца ретко имају тачан појам

*) „Hlusionen und Ideale.“

о правој вредности човечијег живота, због чега и пред несумњиво извесном смрћу стоје без икаквог страха. Ово објашњава и понеки невероватан покрет привидне храбрости или мирног посматрања од стране детета у случајевима, у којима одрасли од ужаса и страха баш ништа не види. После чега се то, са слегањем рамена најчешће приписује извесним својствима детета, од кога се „толикој храбрости није могао надати.“ Међутим то и није била храброст.

Што се пак тиче разлике између мушкарца и девојчице ту можемо заједно са великим посматраоцем Лебиш-ем рећи, да девојчица више памти личности а дечко ствари. Исти аутор вели даље: ђутљива, више садашњем наклоњена девојчица показује јачу наклоност поуци, него тврдоглави, пун фантазија дечак, који уопште теже схвата, тражећи увек разлоге и тежећи даљем продирању к знању. Девојчица је, у опште узев, више радознала; дечак на против жељан науке, одбацајући мрзовољно од себе, све што му не испада за руком, према чему не осећа љубави или талента. Девојчица оно што не разуме прима на веру; дечак међутим без неке врсте доказа, без једнога како или зашто неће се лако умирити. Дечак живи више у свету појмова, док девојчица о једној врсти предмета, не размишља као о врсти, већ као о појединој ствари.“

2. Деца као сведоци

Ја сам већ у једноме своме делу*) био послушао да представим вредност исказа деце као сведока. Рекао сам тада, да су деца у извесном погледу најбољи сведоци, јер на њих, као код одраслих, не утичу ни страсти ни нарочити интереси; затим да ми радије узимамо, да су деца мало него много разумела и да врло често многе догађаје, које у почетку нису разумела, већ једино инстинктивно осећајући да у њима нешто није у реду, доцније, кад им се хоризонт прошири, ако су их само запамтила, потпуно разуму.

Извео сам даље, да је дечак, изашав из доба првога детињства, само ако је правилно развијен, у опште најпоузданији сведок и посматралац, јер он, пратећи са интересом, шта се око њега догађа, непристрасно комбинира и верно исказује. Међу тим девојчица у томе добу, не само да је као сведок непоуздана, него кад када чак и опасна. Ово је нарочито онда случај, ако је она, „обузета неком врстом светскога бола, са досадом приспела, на степенице обдарености, полета, романтике и сањања.“ Ово се појављује врло рано, раније него што се то обично узима; и ако је девојче тада и своју сопствену личност ушло у круг замислених догађаја, онда нисмо сигурни ни у највећих претеривања, „од незнатног лоповлука тада се замисла крађа, од простог незадовољства насртај; од глупе шале занимљива отмица, а од несташног покушаја прави заплет. О таквим заблудама знамо ми сви причати па ипак се дајемо у истим случајевима свакога тренутка преварити.

Овде и у другим случајевима, једино средство да би се уверили у томе је, да се што је могуће јасније поставимо у хоризонт дечков. О њему се у опште зна врло мало, и због тога су баш ти напори и хвале достојни, наиме нарочито они, које предузимају учитељи основних школа, и којима је задатак да овај јасно осветле.

Ми сви знамо на пр. да морамо правити разлику између варошке и сеоске деце и небисмо се ни мало зачудили, кад би чули, да једно сељаче није никад видело гасно осветљење, лађу и тако што. Међу тим врло нам чудно изгледа, кад дознамо, да баш варошка деца ни најобичније ствари нити знају нити су видела.

Амерички лекар Станлеј Хал, предузео је био у Бостону над шесто-годишњим дечацима истраживања, да би дознао да ли они заиста и познају име ствари, чија имена узгред сваки час помињу. И шта је дознао? 14% међу децом никада нису видели звезду, 45% никада нису били у пољу; да се млеко добија од краве беше непознато 20%, а 50% не знахаше ни да се гориво добија од дрва. 13—15% не могаху никако разликовати боје зелено, плаво и жуто а 4% никада нису видели свињу.

(Наставиће се).

НЕСРЕЋНИ СЛУЧАЈИ — АКСИДАНИ-ЛИЦА

Једна од главних дужности сваке добро уређене полиције јесте и та, да предузме све нужне мере, које су потребне, да се предупреди какав несрећан случај, или ако се одклони несрећу и опасност по друге, кактеница, затим постаји жртве тога догађаја.

Но ако се и поред свих предохрана деси какав несретни случај — аксидан — каквоме лицу, полициска је власт дужна, да прибере и прикупи све податке, који су потребни ради објашњења самога догађаја, а који ће у исто време послужити и као материјал за саму кривичну истрагу, ако наравно у опште има места, да се води кривична истрага или да се тражи учинилац догађаја, који би имао кривично одговарати. По кад кад, у оваким случајевима, кривац избегне заслужену казну или се чак није могао ни пронаћи само зато, што ови податци и трагови нису били прикупљени или што се није означило све оно, што се на месту догађаја нашло, видело и чуло.

Желећи да наше полицијске органе упознамо како треба да раде у таквим случајевима, као и шта треба да ставе у сам опис догађаја и лица, — изложићемо овде у главном општа начела и идеје, остављајући, да сваки појединце у конкретном случају то детаљније разради и опише.

Чим који полициски орган буде извештен о каквом несрећном догађају или случају — аксидану — некога лица на пр. да се неко удавио, обесио, угушио, повредио, ранио, да је прегажан колима, трамвајем или жељезницом, да је пао са какве зграде, да је убијен и т. д. треба одмах са лекаром да оде на само место догађаја или тамо, где се повређена особа буде налазила, па о нађеном стању да састави протокол увиђаја.

У протокол увиђаја треба означити:

1. Место и време — дан и час — када се догађај десио.
2. Изложити сва обавештења добивена о самоме догађају као и начину, како се извршио.
3. Означити пол повређеног лица, његов опис, име и презиме, занимање и године старости, т. ј. ако је могуће да се о свему томе сазна.
4. Изјаву лекара о стању повређенога: прави, истинити и стварни узрок и повод овом стању или прегоставке о истоме; како и шта треба са повређеним радити, као и колико ће требати времена за лечење до потпуног оздрављења.
5. Забележити све изказе сведока — очевидца самога догађаја, као и сваког другог лица, које је учествовало у самоме догађају.
6. Све трагове нађене на месту догађаја, као и предмете, којим је дело извршено, и у опште све ствари, које би могле послужити за проналазак учиниоца. Све ово треба тачно описати и чувати као материјал за истрагу, који доцније може дати какав основ подозрења или доказ, да је извесно лице извршилац тога дела.
7. Ако се може да сазна, онда означити и учиниоца дела или проузроковача догађаја.

Када се пак тиче каквога леша нађеног у реци, на путу, у шуми, пољу или у опште ма где, онда у увиђају треба означити још и ово:

1. Име и презиме, занимање и место становања лица, која су извадила леш из реке, или која су га нашла на путу, у шуми, пољу и т. д.
2. Место, време и час, када су и где леш ухватили или нашли.
3. Описати одело, у коме је леш обучен; побележити све исправе, писма и у опште хартије било новчане вредности или не, које су при њој нађене.
4. Узети опис леша, и
5. Име и презиме, занимање и место становања лица, којима је леш предат, ако је од истих познат и она су га тражила ради саране.

Ако је леш какве особе, коју нико од присутних не би могао познати, онда и то треба означити, па ако је могуће, леш тада треба и сликати, и слику приложити увиђају, како би доцније интересована лица у слици могла познати особу, која је на овај начин нађена.

Оваку једну слику треба послати и уредништву „Полицијског Гласника“ са описом свега напред изложенога, како би и „Полицијски Гласник“ припомогао, да се пронађе особа у нађеноме лешу.

*) Види „Полиц. Гласник“ од 1900. г. Бр. 47. стр. 361.

По свршеном увиђају са повређеним или лешом треба радити онако, како, лекар буде наредио.

Тако исто лекар ће казати, да ли повређеног треба упутити на лечење, као и да ли треба леш послати у поређене: јанекције, или не. И како се о свему томе лекар саветовао, онако ће полицијски органи и урадити.

Када се пак неко лице удави или када нестане каква особа, за коју се сумња да је убијена, па се и у једном и у другом случају леш није могао пронаћи, — онда у увиђају на месту догађаја, када се тиче утопљене особе, треба забележити исказе сведока о стању и околностима самога догађаја, као и о начину, на који се десио, — а код нестале особе: исказе сведока о свему што знају за несталу особу, као и на основу чега изводе, да је ње нестало. Према оваким исказима трагаће се за несталим или удављеним лицем, док се не пронађе његов идентитет и не констатује, да ли над собом није само то лице извршило самоубиство, или је насилном смрћу уморено, или да није било жртва каквога несрећног случаја, — од кога резултата доцније ће зависити, да ли треба какву истрагу водити или не.

При оваким случајевима, ако је могуће, треба сазнати и означити: име и презиме, године старости, место становања и опис нестале или утопљене особе, као и опис његова одела.

У свима случајевима где је то потребно ради бољег објаснења самога дела или догађаја треба на протоколу увиђаја нацртати, ма и слободном руком, план места, на коме су се дело или догађај извршили или десили. На плану, у колико је то могуће треба тачно означити где су се налазили окривљени, повређени, сведоци и т. д. или на пр. при судару кола, треба означити где су се налазили коњи, волови, кола и т. д. а где лица, и у опште треба означити све оно, што ће сам догађај боље да објасни и расветли.

О сваком оваком догађају треба одмах, а најдаље у року од 24 часа известити своју претпостављену власт.

О нанетим повредама лекар издаје уверење, као и о у року смрти, ако је ова одмах или доцније услед повреда наступила.

Према увиђају и осталим околностима под којима се догађај десио, иследник ће решити, има ли места, да се води каква кривична истрага и противу кога или не.

Вој. П. Павлићевић.

ПРЕД ГИЉОТИНОМ

од Ивана Тургејева

2

V

Више наших „пријатеља“ били су се већ понова сакупили. Наш љубазни домаћин послужи нас врућим вином.

Тропман је остајао једини предмет разговора. Питало се шта он мора осећати у томе часу; да ли ларма на улици допире до његове усамљене ћелије, и поред дебелих бедема који су је одвајали; да ли још непрестано спава...

Управник нам показа једну велику гомилу писама упућених Тропману, које је осуђени одбио да чита, као што нас је уверавао наш домаћин. Та су писма била махом испуњена простачким шалама и мистификацијама. Мали број садржавао је озбиљне ствари и преклињао га да призна злочин и да се покаје; један методистички пастор му је послао целу богословену дисертацију од двадесет страна. Било је писама са женским рукописом и китицама беле раде и смиља.

Управник нам још рече да је тамнички апотекар предао властима једно писмо Тропманово, које, је Тропман неким начином до њега дотурио, и у коме му је тражио отрова. Поред све предисретљивости нашега домаћина, опазио сам да ме он савршено не разуме „зашто се врага интересујемо за једну тако злу и погану животињу“ као што је Тропман. У његовим очима ми смо били само љубопитљива господа, слобови који лете за јаким емоцијама.

Пошто смо разговарали за један часак, понова се растурило. Цела ноћ прође у лутању као грешне душе, у улажењу код управника, у седању у салону, у тражењу новости о Тропману; затим се силазило у дворште и на улици, враћало се после неколико минута и започињао се разговор о осуђеноме; и тако до јутра. Неки од нас почеше да причају мрсне анекдоте које су давале личне вести; други су говорили о поли-

тици, позоришту, или су помињали име Виктора Ноара; више њих гледали су да се шале, да лажу досетку, али то није ишло... Такви покушаји изазивали су усиљен смех и који је лажно звонио и као пресечен престајао.

Ја пронађох један мали диван у првој соби, и прострех се што је могуће угодније да потражим сна; али нисам спавао, чак нисам могао ни да тренем.

Око три часа из јутра, Г. Клод уђе, седе и заспа. Један тренутак после, један од његових потчињених дође и зовну га; он се одмах диже и нестале га.

Споља, ларма гомиле постајала је све јача, гушћа, продуженија; на тргу је било више од двадесет и пет хиљада душа. Тај жагор ме залуди; чинило ми се да чујем рикање мора када се вали леме о камениту обалу: оно исто недовршљиво *crescendo* валова, које је тако верно Вагнер изразио у својој музици. То није била непрестано једнака ларма; било је великих шумова, трчања у средини којих оштре ноте женских и дечјих гласова дизаху се и падаху, као прскање одбијених валова у ситну кишу, у тој огромној јеци. Човек се осећао пред бруталном силом једнога елемента. Час се тај елемент примиривао и изгледао као да се прикупља; час се надимао, подизао, бацао се са удвојеним бесом, као да је хтео све да прогута...; затим, уморујући се поступно, стишавао се, да се још већма раздражи и да се понова умири, без умора, увек, без краја...

И шта знаш то потмуло брујање? мислио сам ја... да ли изражава радост, рђавство, свирепост? Не, то није одјек никаквог одређеног осећања људског; то је само ларма: хука једнога елемента.

VI

Око три часа, ја сиђох на улицу можда по десети пут. Гилотина је била готова.

Два дрвета, одељена једно од другог једним полу-метром сечива које иде од једнога до другог, истицало се према црном небу, са изгледом више чудним но страшним. Ја сам био замршљао да из оруђе закона има импозантнији изглед; та уска и дугачка машина, као задављена чинила је утисак једнога опруженог лабудовог врата који вреба; нешто злокобно али без величине. Тешка котарица изгледала је на сандук крваве боје и уливала ми је само осећај одвратности. Знао сам да ће у ту котарицу целат бацити још топло тело и одсечену главу која ће још дрхтати...

Општинска гарда, која је мало пре била дошла, образовала је велики полукруг пред лицем тамнице. Коњи су фркали, гризли узду и климали главом. Калдрма се белела под њиним ногама од пене. Коњаници су жалосно дремали под својим капима кожним које су им на очи биле набијене.

Редови од војника пресецају су трг и уздржавали гомилу која се била збила; сада је био простор од триста корака пред тамницом, у место од двеста.

Ја се приближих једноме реду војника да би посматрао гомилу, коју је задржавао непрестано у кретању. То је непрестано било хујање једнога слепог елемента. Сећам се једнога дечка у блузи, од дваестак година; он је имао поглед управљен на земљу, и осмејкивао се, као да мисли на забавне ствари. Одједном одбаца главу у назад брзим покретом, отвори широм уста, и пусти један продужен крик, без речи; затим обори очи и поче се понова осмејкивати. Шта се дешавало у души тога човека? Ради чега је осудио себе да остане осам часова на ногама, да проведе ноћ без сна?

Уво ми није хватало оно што је гомила говорила. Само, оштри гласови продаваца новина могли су надмашити ту непрекидну вику.

Они су викали наслове књига и брошура које су причале живот, па чак и извршење пресуде и последње речи Тропмана... С времена на време, још сам чуо свађе, диваљ смеј и оштре узвике жена.

Пет или шест гласова запеваше *Марсељанку*, али се прекидоше свакога тренутка.

Марсељанка је величанствена када је певају више хиљада гласова.

„Доле са Пјером Бонапартом! повика један громак глас... Ја! Ја!...“ Рикање је јечало; одједном постадоше ритмични: „Бо-на-парт, Бо-на-парт,“ на глас *Lampions*.

Овај народ, сакупљен, пуштао је неко кисело испаравање, сва тела била су прогутала огромну количину вина. Било је

много пијаних људи. Крчме су се црвенеле као црвене пеге на каменој слици. Ноћ је била постала црна, но небо се било сасвим покрило. На дрвима, која су се дизала као сабласти, висили су гроздови деце, који су звиждали и подражавали тичје звуке. Један од њих паде и сломи кичмени стуб. Био је самртно рањен, али се гомила само насмеја.

Вратих се у стан управников. Пролазећи поред гилотине, опазих на њеном патосу целата, кога су окружавали неколико љубопитних; он је правио „пробу“ за љубав те господе. Додиривао је опругу даске на коју се везују осуђени; та даска свршавала се једном рупом у облику полумесеца смештеног под сечивом. Додирившу ту опругу, сечиво је падало, тешко без заустављања, са неким муклим и брзим звуком.

Нисам могао присуствовати тој проби. Нисам се хтео испети на губилиште. Осећање злочина, тајни спор обузео ме је све више и више...

И можда зато коњи гилотински који су мирно зобали овас пред вратима тамничким, изгледали су ми једино невини међу нама свима.

Ја се понова скуних на дивану и слушах хуку те плиме која се непрестано дизала.

VII

Као што вели изрека, последњи час очекивања прође брже но остали. Сви смо били изненађени дознавши да је избило шест часова и да има да протече свега шест минута до извршења смртне пресуде. Затим рекоше нам да ће нас, кроз по часа, увести у ћелију Тропманову. Знаци умора ишчезоше сместа са свију лица.

Ја не знам шта су моји другови у тај мах осетили; али моје срце се болно стеже.

Нове личности се уведоше: свештеник међу њима, један омањи човек беле косе, омршавелих црта, обучен у дугу одећу опатску, са траком Почасне Легије у рупици од капута, и са шепиром великог обода.

Управник нам понуди мали доручак; послужите нас у салону, на једном округлом столу, великим шољама чоколаде. Ја нисам хтео ништа да узем, и ако ме је наш домаћин непрестано нудио да се прихватим чиме. „Јутарњи ваздух је тако опасан.“

Али није ми се јело; то није био тренутак, и по стоти пут ја сам себи понављао: „Ја немам права да будем овде.“ Нисам се осећао на своме месту.

„Још спава?“ запита неко из наше групе, пијући чоколаду.

Нико није називао Тропмана његовим именом; под „он“ разумевао се само осуђени.

„Спава“, одговори управник.

— „И поред те паклене ларме?“

Хука је почела да заглашује, то је било дивље рикање; злокобни хор није више ишао *créscendo*, но је триумфално, весело праскао.

„Три зида одвајају ћелију од улице,“ доладе управник.

Г. Клод, на кога је сада дошла главна улога погледа свој часовник и рече:

„Шест часова и двадесет. Време је...“

У својој савести, сваки је од нас дрхтао, ја у то не сумњам, али нико није допуштао да се то примети. Као да се ничега не тиче, гости управникови, један за другим, узеше шепири и пођоше за својим вођом.

„Где ћете данас ручати? упита гласно један хроничар.

То је превазилазило сваку меру, било је очевидно да је та немарност била афектација.

VIII

Ми уђосмо у велико двориште тамнице; у једном углу, с лева пред у пола отвореним вратима, имали смо да издржимо једну врсту презива. Најзад, уведоше нас у високу и уску собу; она је била празна изузев једнога табуреа покривеног бакром, који је био у средини.

„Овде ће се опремити осуђени, шану ми Максим Ди Кан.

Сви наши пријатељи нису нас били допратили. Рачунајући управника, Г. Клода и свештеника, било нас је десеторо.

За два или три минута што смо провели у тој соби, осећање да немамо права да чинимо оно што чинимо, осећања, да присуствујемо, са извештаченом озбиљношћу убиству једнога од наших ближњих, да сви ми играмо једну гадну и безакону комедију, то осећање ми прође кроз дух последњи пут.

Г. Клод нам даде знак да ступимо за њим у велики ходник патосан каменим плочама, осветљен са два кандила, и, почев од тога тренутка, ја ништа више нисам знао сем да ће се, одмах, одмах, тога секунда десити нешто ужасно.

Пошто смо се журно испели преко двају степеница, затим прешли други ходник и сишли низ неке криве степенице, нађосмо се пред једним гвозденим вратима... *Ето га!*

Чувар пажљиво окрене кључ у брави. Врата се без шкрипања отворише на шаркама и без ларме; не проговоривши ни једну реч, ми склизнусмо у једну пространу собу, жутих зидова, прозора са решетком, у којој је била постеља намештена за спавање, али празна. Једнака светлост једнога кандила добро је осетљавала све предмете.

Ја сам био последњи, и сећам се да сам преко воље затворио очи; али у брзо приметих, близу мене и са стране, једно жуто лице, црне косе и очију. Оно се лагано кретало, с лева на десно, и посматрало нас је „дугим неодређеним погледом.“

То је био Тропман.

Био се пробудио пре нашега доласка, и ми га нађосмо за столом, на коме је довршио у тај мах опрощајно писмо својој матери. (То писмо било је незначајно.)

Г. Клод скиде шепир и приближи се заточенику.

„Тропмане! рече он својим сувим, тихим и негипким гласом: ми смо овде дошли да вам кажемо да је ваша молба за милост одбијена, и да је час испаштања дошао.“

Осуђеник подиже очи на њега, у којима није више био онај поглед неодређене укочености; он га погледа мирним и још дремљивим изгледом, не рекавши ни речи.

„Сине мој! повика свештеник муклим гласом, приближивши се с друге стране, храбро!“

Тропман окрете на њега исти поглед који је био бацио на Г. Клода.

„Знао сам добро да га неће бити страх, рече сигурним гласом Г. Клод: сада када је храбро претрпео први удар, ја одговарам за њега.“

Рекао би човек да то учитељ хвали свога ученика на испиту да би га охрабрио.

„Ох! није ме страх! одговори му осуђеник: није ме страх.“ Имао је глас баритон, млад и пријатан, врло једнак.

Свештеник извуче из свога џепа једну боцу:

„Хоћете ли мало вина, дете моје?“

— Хвала вам, није ми потребно, одговори Тропман са учтивим полупоздравом.

Г. Клод му се обрати:

„Ви остајете при томе да ви нисте криви за злочин због којег сте осуђени?“

— Ја нисам био.

— Али... рече управник.

— Ја нисам био.

— И ви тврдите да имате саучаснике који су убили?“

— Да, тврдим.

— Нећете да их именујете?“

— Не могу... и нећу. Јест, нећу...

Његов глас постао је пун претње. Лице му се обоји; изгледао је готов да се наљути.

„Лепо! лепо... пожурите се да рече Г. Клод да би га умирио, дајући му тиме на знање да је тај испит само проста формалност, и да је већ време да се мисли на другу ствар.

Да, требало га је опремати.

Пре те мрачне церемоније требало је учинити неколико припрема. Два чувара се приближише осуђенику и почеше да му скидају лудачку кошуљу, једну врсту блузе од плаве и просте материје, која је на леђима била везана кајишима и пређицама, и снабдевена затвореним рукавима као џакови и чији су крајеви били везани јаким конопцем.

Тропман је био на два корака од мене, са стране. Могао сам посматрати његово лице по вољи. Могао би изгледати леп да га нису кварила надувена и непријатна уста, у облику левка, као код дивљих животиња, и која су откривала црне и ретке зубе, размештене у облику лепезе. Његова загасита коса била је густа и мало коврцаста, трепавице дуге, очи изразите, чело отворено и чисто, нос правилан и савијен, мала црна и коврцаста брадица.

(СВРШИТЕ СЕ)

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

ПОСЕТА

Државни саветник Константин Варадин, пре него што седе за писаћи сто, запали цигарету, у том се отворише врата и слуга јави:

»Доле чека један човек и жели да говори са екселенцијом!«
»Како се зове?«

»Неће да каже име. Он вели: да је пријатељ Ваше Екселенције.«

»Чудновато! нека уђе!«

После неколико минута уђе странац. Саветник Варадин пажљиво га посматраше, али не могаше да га се сети. Странац му приђе финим корацима и изненада га загрли и узвикну:

»Драги мој пријатељу, како се радујем што те опет видим! Па како си ти? Добро је л'?«

Саветник се са великом муком опрости његовог загрљаја и строгим гласом запита:

»Извините господине, али јесте ли ви сигурни да сам ја ваш пријатељ?«

»Шта, ти још сумњаш? Зар сам се толико променио од онда, кад смо били заједно на универзитету?«

»На универзитету?«

»Дабоме! Видим да ти морам казати име... Мислио сам да ћеш се сетити, али сад видим да си слабијег памћења него ја... Ја сам Василије Сарков, знаш ме сад?«

»Василије Сарков?«

Зајиста, то му име беше познато. Али зар је опет баш тако лако познати некога после двадесет и пет година?

»Извините признајем, да сам после тако дугог времена заборавио у неколико на вас!« рече саветник, смешећи се.

»Неблагодарниче! Толико слатких дана смо као ђаци провели!« рече странац, корећи га. Затим седе и устури се на столицу као да је код своје куће. Говорио је поверљиво, помињући са сигурношћу неке догађаје из ђачког живота. И сад већ не беше сумња, да то није пријатељ Василије Сарков, који сад беше пред саветником Варадином.

»Дозволиће те ми господине Саркове, ја морам на ручак, жена ме већ чека! Хвала вам на посети«, рече саветник, гледајући на сахат.

»Константине, ти си спрам мене и сувише хладан!« узвикну странац јетко.

»Али кад морам на ручак!«

»И заједно ће мо слатко ручати!«

»Како то?«

»Ја мислим с тобом и са твојом женом.«

»Дакле ви сам себе зовете на ручак?«

»Твој сам гост, иначе небих смео.«

»Говорећи то извади Сарков револвер из џепа и мирно га метну на сто. Саветник се трже и стаде за сто.

»Драги пријатељу«, говораше Сарков, играјући се револвером, »срећан сам што те опет, после тако дугог времена, видим, и не могу да се решим, да те тако брзо оставим. Желим да се упознам и са твојом родбином, да ти видим жену, децу... Сад ми је баш zgodна прилика. Сешћемо заједно за сто и провести се као пријатељи. Знаш те ја, врло добро Константине; знам да си племенит човек и да ми то нећеш одрећи.«

Саветник се обазре око себе по соби у којој беше сам са странцем и смешећи се одговори му:

»Слажем се са вама, ручаћемо заједно.«

Сарков устаде и метну револвер у џеп.

После пола сахата вратише се са ручка. Пошто запалише цигарете, рече Сарков, окренувши се саветнику:

»Сад ми, драги мој пријатељу, не остаје ништа друго, до да ти се захвалим на гостопримству. Али уједно имам и још једну молбу. Испрати ме и стегни ми руку на вратима твоје куће, по обичају наших старих!«

Саветник га погледа и запита!

»Мислите ли то озбиљно?«

»Са свим озбиљно!«

»А за доказ да зајиста мисли озбиљно, завуче руку у џеп, и извади револвер. Саветник, уверен тим сигурним доказом попусти и испрати пријатеља. У ходнику се пријатељски дуго руковаху тада Сарков звизну за фијакериста, издаде му наређење и скочи у кола.

Саветник гледаше неколико тренутака за колима, па се онда и сам реши, седе такође на кола, и после десет минута био је у кабинету Министра полиције, коме у неколико речи саопшти шта му се десило.

»Василије Сарков!« узвикну Министар скочивши са столице. »Како га неби знао господине саветниче! То је име једнога опасног нихилисте: Већ недељу дана како полиција трага за њим, и беху му ушли у траг, али их он превари уласком у вашу кућу.«

»Сад разумем зашто је био онако паметљив.«

»То му је била намера, да се што дуже код вас задржи!«

»А његова молба да се самном опрости на улици!...«

»Да би тиме одвратио пажњу полиције!«

»Ах, никад нећу заборавити да сам био машином у руци једног разбојника, ја Константин Варадин, верни слуга царев!« узвикну саветник жалосним гласом.

Превео Ж. Ружић.

КО ЈЕ УБИЦА?

КРИМИНАЛНА ПРИЧА

А. Белла.

10

VII.

Барона Роберта уведоше у мали салон, у којем је био обично приман и тамо нађе Лауру саму, заузету неким везом.

— Најзад сте ту! узвикну она, обасјана радошћу; оставили сте ме скоро три дана да чекам. Шта вам се догодило?

— Ништа — послови, договори! У осталом ја сам био прекјуче овде; али сте били изишли.

— Имате право; било ми је веома непријатно, пошто иначе никад не излазим с вечера! Ја не знам, што ми је то пало на памет. Није ми се седело код куће. Мени је та... вечерња шетња у осталом добро чинила, од јуче се осећам боље, неколико дана пре тога сам била уморна, нерасположена, сањива... Па? Јесте ли задовољни? питала је смешећи се.

— О сасвим задовољан, прихвати он.

Што га је највише чудило, било је њено добро расположење, неусиљеност, како је говорила о својој вечерњој шетњи. Шта је то требало да значи? А писма? А комесаром утврђени деликт? Ако се и узме, да би јој недостајало појимања за значај њенога поступка, да је одласком у улицу Риволи учинила само једну непаметну ствар, требала би бар да осећа покајање и не би се смела смешкати тако безбрижно; тако равнодушно! И како то, да она о овоме положају, у који је запала својом несмотреношћу, тако потпуно прећугкује пред човеком, који је њену ствар руководио са толико пожртвовања, који дели с њоме невољу и јад?

— Да нисте последњих дана видели свога мужа? упита је барон сурово, непуштајући досадању намеру, да са њоме поступа обазриво.

Не осетивши оштрину питања она одговори:

— Видела сам га у сну.

— У сну? питао је он неверујући.

— Да... увече, дан пре мога изласка, одмах после вечере.

Седела сам у својој соби и читала до поноћи, кад га наједанпут видех где улази, мени прилази и укочено ме гледа. Затим је ставио своје прсте на моје очи.

Барон је мислио, да ће она наставити; али пошто застане, упита је:

— Па? даље? Је ли ваш сан тиме свршен?

— Јесте — бар ја не знам, да сам даље сањала.

— Знате ли поуздано, да сте то сањали?

— Разуме се! Како би он могао ноћу доћи у моју кућу?

— Хм! лако! Ваш вратар и ваша собарица су његове креатуре! Сад то знам!

— Али он не би тек без икаква узрока дошао! Можда би хтео са мном говорити, или ме наговорити да одустанем од тужбе за развод брака. Тако бих штогод пак морала чути — бар бих га морала видети — видела бих га кад одлази, као што сам га видела кад је долазио!

— Свакојачко, примети барон.

— Верујте ми, да је био сам, настави она, или, ако вам се то више допада, привиђење у сну или у полусну. Та то и није тако чудновато! Та зар немам непрестано њиме да се бавим

— свакога тренутка, чак и у будном стању, стоји ми пред очима! Као што рекох, онога дана, кад ме нисте нашли, била сам изишла: идем мирно својим путем, не бринући се о томе куда идем или где сам, дакле јамачно у мисли удубљена или заузета каквом сталном идејом... кад ми се наједанпут учини, као да га види где преда ме изиђе. —

— Ви мислите само, да вам се привидео?

— Да! Како би могао да ми изиђе на пут, а да ме не освоји, да ништа не каже?

— Дакле, то није учинио?

— Није! Али ми је тако било, као да ми је ставио руке пред лице... овако, раширене! Видите ли?... а онда, као да ми је хукнуо на очне капке... овако! Мора, дакле, да је био сан у будном стању — халуцинација... Али ме је то потресло и тек сам се доцније сетила и пута, којим сам ишла.

— Куда вас је водио ваш пут?

— У улици Риволи, испод аркада.

— У које је доба то могло бити?

— Око једнаест сахати. То знам тачно, јер сам погледала у сахат. Можете мислити, како сам се уплашила, што сам тако доцкан у ноћ још далеко од куће, сама самцита по улицама париским!... Једна кола, која тада поред мене пролажаху, одвезла су ме кући; било је четврт на дванаест, кад сам дошла кући.

— Иначе се не сећате ничега?

— Не! А на шта то?

— Зар не знате више, шта сте радили између девет и једанаест сахати?

— Па рекла сам вам: шетала сам се, одговори она мирно, док је своје плаве очи држала на њега управљене.

Он је стајао ту као погођен и тражио је објашњења — али, пошто му није полазило за руком, да га нађе, он припије на њу свој озбиљни, укочени поглед, — о чијој су му сили већ много лица чуда причали, — да би упознао њене мисли, да би читао у њеном срцу...

— О! о! та немојте ме тако гледати! узвикну она наједанпут и изви се уназад.

— А зашто не? запита он зачуђено.

— Тако ме је мој муж увек гледао! и онда сам се увек тако плашила!

— Од чега?

— Да хоће да ме успава!

— Је ли то покушавао?

— Често! Ама оставите то молим вас... Немојте ме више тако гледати; молим вас, немојте тако! не тако! Та зар не чујете, да се плашим!

Уместо да се повинује њеној жељи, он, следејући неком унутарњем нагону, узде наједанпут обе њене руке, привуче је себи, држаше је сасвим уза се, погледа јој дубоко у очи и рече полако и заповеднички:

— Спавај... ја хоћу, да ти спавам! (Наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Од једног општинског писара добили смо једно овакво питање:

Милунка жена Ђуре Н. из Н. пресудом суда општине Д..... од 24. фебруара ове године № 571, кажњена је са три дана затвора за истинну кривицу из тачке 2. §. 357. казненог законика.

Кажњеној Милунци ова је пресуда саопштена истога дана — 24. фебруара 1901 год. — кад јој је и саопштена, и, пошто противу исте није било жалбе, она је постала извршна 28. истог месеца, али, над Милунком ни до 9. јула ове године није била извршена.

Милунка је, позивима општинског суда звата: 3. маја, 9. маја и 20. маја ове године, да предстане општинском суду ради издржања досуђене јој казне, али она није могла позиву следовати због болести једног њеног детета које је на сиси.

Овај писар пита нас сада за објашњење: да ли је према изложеноме горња пресуда до 9. јула ове године застарела или није, и, како се у конкретном случају има рачунати застарелост, да ли од дана када је пресуда постала извршна, или од дана кад је осуђена последњи пут звата да дође општинском суду ради издржања казне?

На ово питање ми му одговарамо:

По трећем одељку §. 396. казненог законика, истинне пресуде за кривице какву је учинила осуђена Милунка, застаревају за три месеца. Та застарелост, по истом законском пропису, рачуна се од дана кад пресуда постане извршна, или, ако после тога кривац побегне из руку власти, од дана кад је побегао.

Према овоме, застарелост извршне пресуде не може прекидати никакав други рад по њој, па ни позивање осуђеног ради издржања казне, до једино бегство осуђенога из руку власти, т. ј. кад је осуђени по дотичној пресуди стављен у затвор па из затвора побегне, и, тада застарелост почиње понова тећи од дана тог његовог бегства.

Пресуда са којом је Милунка кажњена постала је, извршна као што се из питања види, 28. фебруара 1901. године, и према изложеноме,

та је пресуда застарела 29. маја ове године, без обзира на то, што је у томе међувремену осуђена неколико пута позивана ради издржања казне.

Да је по тој пресуди осуђено лице стављено у затвор на пр. 25. маја ове године, па би оно 27. истог месеца из затвора побегло, онда би застарелост пресуде почела понова тећи од тога дана — 27. маја — и, ако осуђени не би био ухваћен све до 27. августа ове године да и ресто казне издржи, онда би пресуда застарела тек тога дана и месеца (27. августа ове године).

* * *

Један општински писар послао нам је једно овакво питање:

Суд општине Ц. издавао је у овој години, до Јула месеца, плату општинским писарима по прошлогодњем буџету месечно по дванаести део од предвиђеног кредита на ову цел за прошлу годину, пошто буџет за ову годину до тога месеца још није био одобрен од стране надлежне државне власти. Кад је општински суд добио одобрени буџет за ову годину, видео је, да је у истом смањен кредит на плату општинских писара за ову годину за 260 динара годишње по што је то било одобрено у прошлој години.

Овај писар моли нас за објашњење:

1, да ли је правилна радња општинског суда, што је општинским писарима до времена док није добио одобрен буџет за ову годину издавао на име плате месечно по дванаести део од кредита одобреног на ту цел за прошлу годину, и ако је правилна, онда да ли се она сума, која се писарима за то време више издала на име плате по што им по добивеном одобреном буџету припада има од истих тражити да је врате каси натраг, или се онај остатак одобреног кредита за ову год. на ту цел, има распоредити на остале месеце, без обзира на издату плату писарима до месеца јула ове године. У кратко, како се у овој прилици има поступити па да се радња општинског суда саобрази закону?

На ово питање ми му одговарамо:

1. Да је горња радња општинског суда била правилна и саобразна другом одељку члана 6.

закона о окружним средњим и општинским буџетима; али, кад је после тога надлежна државна власт у буџету општинском за ову годину смањила кредит на плату општинских писара, и свела га на мању цифру по што је он био одобрен по буџету за прошлу годину, онда је потребно, да одбор општински, сходно члану 10. истог закона, донесе своју одлуку за расходовање оне суме која је до одобрења буџета више издата писарима на име плате, по што је кредит на то за ову годину одобрен. Ту одлуку треба, преко надзорне власти, послати на одобрење господину Министру финансија, па кад је и он одобри извршити је.

2. По нашем мишљењу, никако се не може дозволити, да се остатак не утрошеног кредита за ову годину, рачунајући од дана одобреног буџета, распореди на остале месеце, јер би онда општински писари у дотичној општини, за те месеце имали мању плату по што је буџетом одобрено пошто је раније, док буџет није био одобрен, из тога кредита више утрошено по што се је по одобреном буџету могло утрошити.

3. Ако господин Министар финансија не би одобрио расходовање више издате суме о којој је реч, онда се тек у томе случају има приступити тражењу да дотични писари исте суме врате општинској каси.

* * *

На питање једног општинског писара одговарамо му:

Да се према §. 23 грађанског судског поступка, у корист општинске касе наплаћује на име таксе и то:

1, на вредност спора три од сто;

2, за сваку писмену пресуду или решење један динар (овде долазе и решења о забранама до 200 динара);

3, за мали печат пет пара динарских; и

4, за сваки потрошени табак хартије и штампани позив, по десет пара динарских;

За Извешћа о немогућности наплате дуга или каквог другог потраживања по судским пресудама, не треба наплаћивати никакву таксу.

Опет нас један општински писар пита: да ли члан општинског суда, који заступа председника, који је смењен, има права на председничку плату или не, и, ако има, да ли је за такав издатак потребно нарочито одобрење?

Одговарамо му: да смо на слична питања до сада давали неколико пута наша обавештења. По тим обавештењима а по јасној одредби тачке 8. члана 47. закона о општинама, члан, који заступа председника нема права на плату председничку, али, ако суд и одбор налазе, да би му са каквих оправданих разлога требало дати већу накнаду за то заступање по што је његова чланска плата, онада треба да о томе донесе своју одлуку у којој ће означити одакле ће се тај издатак учинити, па, ту одлуку послати преко надлежне власти господину Министру финансија на одобрење. Док г. Министар финансија ту одлуку не одобри, дотле се издатак по њој не може учинити.

Оширније објашњење по овој ствари одштампано је у 24 броју «Полицијског Гласника» од ове године.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Мијанло Секулић, келнер, украо је од Радована Јовановића мех. из Младеновца један сребрн сат анкер ремонтар са два капка, на коме је урезано «Војислав Р. Јовановић» и један четвороструки сребрни ланац са дугметом по средини на коме има с једне стране црвен а с друге плав камен. Комесар одељења полицијског у Младеновцу, актом Бр. 11411. моли све полицијске власти да Мијанла потраже у своме кругу и њему га стражарно спроведу.

Михајло Гаснер, родом из Б. Пеште и бив. заповедник брода «Стига», као што смо јавили у 35-ом броју нашег листа, проневерио је 1400 динара српском бродарском друштву и побегао у Аустро-Угарску. Он има 46 год., омален је, слабуњав, има округло лице и плаве очи; говори немачки, мађарски и по мало српски. И ако је управа града Београда још под 2. септембром тек. год. актом својим Бр. 23.267, моли Аустро-Угарске власти за тражење овога Гаснера, ипак је он, све до данас, остао непронађен. С тога, а на молбу српског бродарског друштва, износимо слику побеглог Гаснера ради његовог што успешнијег проналазак. Пограничне власти треба да обрате нарочиту пажњу на Гаснера, јер се знаје, да је он неколико пута досада виђан у пограничним местима дуж Дунава.

Марко Арсић, слуга, родом из Кнежице — среза млавског окр. пожаревачког, решењем првостеп. суда окр. београдског од 2. септембра 1897 № 12462 стављен је под суд и у притвор за то, што је на дан 30. августа 1897 г.

у атару села Венчана пуцао из пиштоља на Драгића Лакића из Венчана у намери, да га убије. Како је Марко убрзо после овог дела утекао, те га ни начел. ср. Космајског, који га је оптужио, није ни могао суду спровести уз акта ислеђења — па с тога је суд под данашњим наредбом потерио за Марком. Марку је 62 године. Пронађеног Марка треба стражарно спровести истоме суду с позивом на Бр. 3309.

Милица, жена **Мирка Миловановића**, баштована из Београда, с којим се венчала пре 8 месеци, одбегла је од свога мужа 9 тек. месеца и том приликом покупила и однела све своје ствари као и сав готов новац у суми од 1600 динара, који је Мирко радом својим заслужио у току последњих година. Милица је родом из Босне, има 21 годину, омалена је, плава, сувоњав, без особених знакова. Пре удадбе за Мирка, служила је у Шапцу и Београду. На молбу мужа Миличиног, кварт палилулски управе града Београда актом својим од 10. тек. месеца Бр. 9444, моли све полицијске власти за њено тражење. У случају проналазак, Милицу, треба прво претрести и одузети јој новац и ствари, па по том је сровести догичном кварту. Слика Миличина као младе, који износимо на молбу кв. палилулског, послужује за што успешније трагање полиц. властима за бегуницом. Акт управе града Београда Бр. 27.358.

При закључку листа добили смо извештај да је Милица ухваћена од стране среске власти у Љубовији заједно са покрађом.

ТРАЖИ СЕ

Јована — Жоба Лицно, по занимању задара, родом из Тошца у Италији, који је прешао у Србију од прилике пре 10 година, на молбу ова. италијанског посланства, тражи министарство унутр. дела актом од 5. тек. месеца П. № 22878. Жоб има 50 год., средњег је раста, косе смеђе и проседе, нос повијеног, лица округлог; на десну ногу нарамљује по мало. Ко о њему буде ма шта знао, моли се, да то достави најближој полиц. власти, која се позива, да о томе одмах извести министарство с позивом на поменути претпис.

Илија Савковић, земљоделац из Слатина среза космајског, 3. ов. м. пошао је од своје куће у Београд код првостепеног суда београдског, да 4-ог престане суду и да прими татију на купљену земљу од Милутина Савковића из Тополе, Илија је понео собом 300 динара да исплати куповну цену. Па како се Илија ни до данас није вратио кући, а зна се

да је он уредан човек и никад није изостајао начелник ср. космајског мисли да је Илија негде у путу погинуо, или га је неко, знајући да овај носи новце пресрео и убио, па је повео живу истрагу и овим путем моли све полицијске власти за настајање да се Илија пронађе. Он је отпутовао из свога села преко села Стојника, Баба и Раље. Има му 36. година, раста средњег, лица смеђа, брија се. Обучен је био у чакширама и гуњу од сељачког сукна, а повео је и једну вунену алену торбу. О резултату треба известити среског начелника с позивом на акт његов од 8. о. м. под Бр. 14438.

КРИМИНАЛНЕ БЕЛЕШКЕ

— По извешћу начелства окр. топличког Бр. 7834. ушло се у траг убицама који су 26. пр. м. на друму Куршумлија — Прокупије ударили Нину Павићевића из Дубраве, киришцу, Зарија Бојковића мех. из Куршумлије.

> По извешћу начел. окр. пожаревачког Бр. 14.787, 29. пр. м. увече, Сава Бабановић тежак из Шљивовца, враћајући се из вароши кући, убијен је из пушке и опљачкан на друму више села Лучице. За убицом се трага.

□ По извешћу начелства окр. топличког Бр. 7896, ноћу између 2. и 3. ов. м. убијена је из пушке Јована, жена Јанићија Ристића жандарма из Богужева среза косачког. За убицом се живо трага.

× По извешћу начелства окр. моравског, 4. ов. м. увече, дошла су три непозната зликовца у поље села Буљана среза Параћинског, ту пред кољом застали Богосава Јовановића и брата му Алексу из Буљана, па Алексу оставили у колеби, а Богосава нагнали те их овај одвео у Буљане кући његова стрица Радисава Јовановића, од кога су тражили пара. Кад им овај није хтео дати, они су отворили сандук, из њега узели 1500 дин. у банкама, па затим нагнали Богосава те их овај отирао до међе села Буљана и Шољудовца. Ту су пустили Богосава да иде и да каже, да су они хајдуци: Никодије, Јован и Илија Цуплић. Власт је предузела истрагу и потерио.

— По извешћу начелства окр. топличког, Цветко Анђелковић тежак из Китног Потока ср. прокупачког, 8. ов. м. у 3. сата по подне, тешко је обранио из пушке острагуше свога сина Николу. Куршум је остао у њему; рана је смртоносна.

○ По извешћу начелства окр. крагујевачког Бр. 15802. 9. ов. м. нађен је убијен у својој кући Јован син Алексе Чепоровића из Кнића. Истрага је одма предузета за проналазак зликовца.

8 По извештају начел. окр. смедеревског Бр. 10068, ноћу између 3. и 4. о. м. убијен је из пушке Васа Милосављевић, чобанин из Лица. Убиство је извршено у обору Кате удове Николе Урошевића где је Васа запојио код стоке. За убицом се живо трага.

Садржај: I. Службени део. II. Стручни и научни део: 1) Кретање казним дела у престоници, од Д. Ђ. Алимпића; 2) Деца под истрагом; 3) Несрећни случаји — аксидани-лица; 4) Пред Гиљотином, од Ивана Тургењева. III. Поучно забавни део: 1) Посета; 2) Ко је убица, криминална прича од А. Белоа у преводу од Ј. Угричића. IV. Поуке и обавештења: V. Службене објаве: 1) Потере; 2) Тражи се; 3) Криминалне белешке.